

POSICIONAMENT DE LA COMUNITAT CIENTÍFICA I PROFESSIONAL DE L'ÀMBIT DE LA QUALITAT AMBIENTAL I DE LA SALUT AMB RELACIÓ A LA SENTÈNCIA DEL TRIBUNAL SUPERIOR DE JUSTÍCIA DE CATALUNYA SOBRE L'ORDENANÇA DE LA ZONA DE BAIXES EMISSIONS

La comunitat científica i professional està profundament compromesa amb la salut pública i el benestar de la ciutadania. És per això que davant la notícia que el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC) ha estimat el recurs contenciós-administratiu contra l'Ordenança de Zona de Baixes Emissions (ZBE) a la ciutat de Barcelona per limitar la circulació dels vehicles més contaminants, les persones professionals i acadèmiques expertes en els àmbits de la qualitat de l'aire i la salut volem posicionar-nos públicament amb aquest escrit.

Segons l'Organització Mundial de la Salut (OMS) la contaminació de l'aire és el primer risc ambiental que perjudica la salut i és un problema molt important de salut pública en l'àmbit mundial, molt especialment en els nuclis urbans densament poblats com la ciutat de Barcelona.

L'evidència científica constata que la contaminació de l'aire té efectes negatius en totes les etapes de la vida, inclosa la gestació. Perjudica el desenvolupament neuronal i respiratori dels infants, i afecta les persones adultes de totes les edats, especialment la població en situació de més vulnerabilitat social. En aquest sentit, el principal impacte en la salut de la contaminació de l'aire, continuada i a llarg termini, es tradueix en un augment de malalties cardiovasculars, respiratòries i càncer, com ara el de pulmó, i en conseqüència en un augment de la mortalitat per aquestes malalties, així com dels costos socials i econòmics associats.

Concretament a la ciutat, segons els estudis de l'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB), l'excés de contaminació de l'aire respecte als líndars establerts per l'OMS causa aproximadament 1.000 morts prematures anuals (7% de tota la mortalitat de la ciutat), 110 nous casos anuals de càncer de pulmó (un 11% dels casos nous) i uns 525 nous casos anuals d'asma infantil (un 33% dels casos nous).

Tanmateix, cal recordar que l'any 2021 l'OMS va reduir significativament els líndars dels contaminants per protegir la salut humana. Aquesta actualització es va fer d'acord amb estudis recents que demostren efectes sobre la salut a concentracions de contaminants en l'ambient inferiors a les anteriorment acceptades. Per tant, l'establiment de nous líndars per a la protecció de la salut, a uns nivells molt més estrictes, fa augmentar molt considerablement l'impacte que la contaminació actual de l'aire té sobre la salut de les persones a la ciutat.

D'altra banda, la Comissió Europea ha denunciat les conurbacions de Barcelona i Madrid per incompliment de la normativa (molt menys estricta que les guies de l'OMS), exigint urgentment la implantació de mesures. Al mateix temps que té el compromís, durant els pròxims mesos, de revisar a la baixa els valors límit legals de qualitat de l'aire que estableix.

En aquest context, és imperiós prendre mesures estructurals contundents, permanents i basades en l'evidència científica per reduir la contaminació de l'aire a la ciutat de Barcelona i a l'àrea metropolitana. A més d'apel·lar al compliment dels límits legals de la Unió Europea, ens trobem davant d'un problema de salut pública, vist que aquests límits legals són insuficients per a la protecció de la salut de la ciutadania, tal com posen de manifest els informes de l'OMS.

Així, considerant que el trànsit és la principal font de contaminació de l'aire a Barcelona, és necessari actuar i reduir les emissions d'aquesta font. Per això, la implantació de la ZBE és una

intervenció en la direcció correcta, atès que disminueix les emissions dels contaminants procedents del trànsit. De fet, és una mesura que ja s'ha implantat a més de 200 ciutats europees i que es considera bàsica per millorar la qualitat de l'aire. Fins i tot en alguns casos com a Londres o Berlín s'ha fet de forma molt més exigent i extensa que a Barcelona. Per tant, la ZBE és un primer pas per aplicar de manera progressiva altres mesures de salut pública que vagin en la mateixa direcció i amb una visió d'equitat social mitjançant la dotació de recursos o estratègies per mitigar l'impacte econòmic per als sectors més desfavorits de la societat.

Igualment, cal tenir en compte que en el context actual d'emergència climàtica encara es fa més urgent la implementació d'intervencions fermes dirigides a la reducció de les emissions de contaminants locals i globals. De fet, la Llei 7/2021, de canvi climàtic i transició energètica exigeix que tots els municipis de més de 50.000 habitants han d'establir zones de baixes emissions abans del 2023. En aquest sentit, és necessari recordar que el Panell Internacional per al Canvi Climàtic (IPCC) ha reconegut en els seus informes que el trànsit motoritzat és una de les fonts més importants en la generació de gasos d'efecte hivernacle i, recentment, més de 220 revistes científiques de l'àmbit de la salut van fer una crida dirigida als líders mundials per frenar la crisi climàtica actual.

En conclusió, les ZBE són àmpliament acceptades a l'Europa urbana com a mesura per millorar la qualitat de l'aire i avançar cap a ciutats més saludables, gràcies al seu impacte per evitar diverses malalties greus i les seves conseqüències.

Per totes aquestes i fonamentades raons científiques, considerem que la sentència del TSJC lesiona seriosament el dret a la salut i a respirar un aire net a la població de Barcelona i l'àrea metropolitana.

Barcelona, 25 de març de 2022

Llistat de signants:

Carme Borrell	Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
Elisenda Realp Campalans	Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
Lucía Artazcoz	Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
Andrea Bastida	Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
Núria Calzada	Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
Imma Cortès Franch	Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
Ferran Daban	Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
Ana Fernández	Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
Laia Font Ribera	Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
Raquel Gallardo	Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
Irene García Subirats	Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
Anna Gómez Gutiérrez	Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
Kilian Gonzalez	Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
Inma González	Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
Sandra González	Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
Mayla Jiménez Sánchez	Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
Olga Juarez	Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
Núria Lopez Vilardell	Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
Marc Marí Dell'Olmo	Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
Silvia Martin Valle	Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
Sònia Navarro Bosch	Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
Laura Oliveras Puig	Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)

Mar Oriol	Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
Gemma Paez	Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
Maribel Pasarín	Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
Cristina Portolés Godillo	Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
Vanessa Puig	Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
Andreu Queralt López	Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
Cristina Rey	Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
Marc Rico Ramon	Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
Isabel Sala	Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
María Salvador	Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
Nabila Sanchez	Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
Francesca Sánchez	Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
Teresa Tolo	Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
Sonia Tortajada	Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
Natalia Valero Muñoz	Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
Noelia Vázquez	Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
Rosa Maria Vivanco Hidalgo	Agència de Qualitat i Avaluació Sanitàries de Catalunya (AQuAS)
Francisco J.Doblas-Reye	Barcelona Supercomputing Center (BSC)
Carlos Pérez García-Pando	Barcelona Supercomputing Center (BSC)
Marc Guevara Vilardell	Barcelona Supercomputing Center (BSC)
Oriol Jorba Casellas	Barcelona Supercomputing Center (BSC)
Albert Soret Miravet	Barcelona Supercomputing Center (BSC)
Josep Martí Valls	Centre d'Anàlisi i Programes Sanitaris
Jaime Benavides	Columbia University
Joan Albaigés Riera	CSIC
Catalina Chamorro Moreno	Diputació de Barcelona
Joan Carles March Cerdà	Escola Andalus de Salut Pública
Joan Casals Falcó	Fundació Barcelona Respiratory Network
Enrique Mantilla	Fundación Centro de Estudios Ambientales del Mediterráneo
Miquel Ortega Cerdà	Fundació ENT
Ferran Barbé Illa	Hospital Arnau de Vilanova. Universitat de Lleida
Àlvar Agustí Garcia-Navarro	Hospital Clínic. Fundació Barcelona Respiratory Network
Antoni Trilla	Hospital Clínic. Universitat de Barcelona. ISGlobal
Joan Escarrabill Sanglas	Hospital Clínic. Shared Patient Experience
Oriol Sibila Vidal	Hospital Clínic. Universitat de Barcelona.
Salud Santos Pérez	Hospital de Bellvitge. Universitat de Barcelona
Alfons Torrego Fernández	Hospital de la Santa Creu i Sant Pau. Universitat Autònoma de Barcelona
Xavier Bonfill	Hospital de la Santa Creu i Sant Pau. Universitat Autònoma de Barcelona
Vicente Plaza Moral	Hospital de la Santa Creu i Sant Pau. Fundació Barcelona Respiratory Network
Jaume Ferrer Sancho	Hospital de la Vall d'Hebron. Universitat Autònoma de Barcelona
Carla Avellaneda Gómez	Hospital de Sant Joan Despí-Moisès Broggi
Xavier Castells	Hospital del Mar
Diego Agustín Rodríguez	Hospital del Mar. Universitat Pompeu Fabra.
Joaquim Gea Guiral	Hospital del Mar. Universitat Pompeu Fabra.
Jorge Abad Capa	Hospital Germans Trias i Pujol. Universitat Autònoma de Barcelona.
Antoni Rosell Gratacós	Hospital Germans Trias i Pujol. Universitat Autònoma de Barcelona
Carlos Alberto Gonzalez	Institut Català d'Oncologia
Esteve Fernández	Institut Català d'Oncologia - Universitat de Barcelona

Xavier Querol Carceller	Institut de Diagnòstic Ambiental i Estudis de l'Aigua (IDAEA) - CSIC
Andrés Alastuey Urós	Institut de Diagnòstic Ambiental i Estudis de l'Aigua (IDAEA) – CSIC
Fulvio Amato	Institut de Diagnòstic Ambiental i Estudis de l'Aigua (IDAEA) - CSIC
Maria Izquierdo Ramonet	Institut de Diagnòstic Ambiental i Estudis de l'Aigua (IDAEA) - CSIC
Jordi Massagué Obradors	Institut de Diagnòstic Ambiental i Estudis de l'Aigua (IDAEA) - CSIC
Natalia Moreno Palmerola	Institut de Diagnòstic Ambiental i Estudis de l'Aigua (IDAEA) - CSIC
Teresa Moreno Perez	Institut de Diagnòstic Ambiental i Estudis de l'Aigua (IDAEA) - CSIC
Barend van Drooge	Institut de Diagnòstic Ambiental i Estudis de l'Aigua (IDAEA) – CSIC
Jordi Sunyer	Institut de Salut Global de Barcelona (ISGlobal)
Xavier Basagaña	Institut de Salut Global de Barcelona (ISGlobal)
Sílvia Borràs	Institut de Salut Global de Barcelona (ISGlobal)
Ariadna Curto	Institut de Salut Global de Barcelona (ISGlobal)
Maria Foraster Pulido	Institut de Salut Global de Barcelona (ISGlobal)
Judith Garcia Aymerich	Institut de Salut Global de Barcelona (ISGlobal)
Mònica Guxens	Institut de Salut Global de Barcelona (ISGlobal)
Mark Nieuwenhuijsen	Institut de Salut Global de Barcelona (ISGlobal)
Ioar Rivas	Institut de Salut Global de Barcelona (ISGlobal)
Mònica Ubalde López	Institut de Salut Global de Barcelona (ISGlobal)
Matilda Van Den Bosch	Institut de Salut Global de Barcelona (ISGlobal)
Jordi Alonso	Institut Hospital del Mar d'Investigacions Mèdiques
Miquel Porta	Institut Hospital del Mar d'Investigacions Mèdiques
Sergio Rodríguez,	IPNA Tenerife - CSIC
Olga Pané	Parc de Salut Mar
Florentina Villanueva Garcia	Parque Científico y Tecnológico de Castilla La Mancha
Marta Arcas	Societat de Salut Pública de Catalunya i Balears
Carme Monasterio Ponsa	Societat Catalana de Pneumologia. Hospital de Bellvitge
María Teresa Pay Pérez	Universitat de Barcelona
Eliseu Monfort Gimeno	Universitat Jaume I
José M ^a Baldasano	Universitat Politècnica de Catalunya
Fernando Garcia Benavides	Universitat Pompeu Fabra
Joan Benach	Universitat Pompeu Fabra
Célia Dos Anjos Alves	Universidade de Aveiro, Portugal
Elena Jimenez Martínez	Universidad de Castilla-La Mancha
Jose Luis Jimenez Palacios	Universidad de Colorado en Boulder, EEUU
Franco Lucarelli	Universidad de Florencia
Jesús Damian De la Rosa Díaz	Universidad de Huelva
Miguel Escudero Tellechea	Universidad de Zaragoza
Julio Lumbreras	Universidad Politécnica de Madrid-Universidad de Harvard
Magda Campins Martí	Vall d'Hebron Institut de Recerca (VHIR)
Ferran Ballester	Epidemiòleg
Jordi Casabona Barbara	President Fundació Sida i Societat
Pere Godoy	Ex-president de la Sociedad Española de Epidemiología
Xavier Llebaria Samper	Professional de Salut Pública
José Manuel Felisi	President de MESURA, Coordinador de València per l'aire
Amando Matin Zurro	Metge de Família
Sílvia de Sanjose Llongueras	Epidemiòloga
Andreu Segura	Metge de Salut Pública
María Luisa Vázquez Navarrete	Especialista en Salut Pública i investigadora

